

หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ

โดย ผู้จัดการออนไลน์ 2 ตุลาคม 2545 16:00 น.

วัดคอยธรรมเจดีย์ อ.โคกศรีสุพรรณ จ.สกลนคร

ชาติกำเนิดและชีวิตปฐมวัย

หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ เดิมชื่อ กงมา วงศ์เครือสอน เกิดวันที่ ๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๓ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีชวด ณ บ้านโคก ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร เป็นบุตรคนสุดท้องของนายบุญ นางนวล วงศ์เครือสอน ซึ่งมีพี่ร่วมท้องเดียวกัน ๖ คน ในวัยหนุ่มมีร่างกายกำยำล่ำสันสูงใหญ่ใบหน้าคมคาย เป็นนักต่อสู้ชีวิต แบบเอางานเอาการสมัยหนึ่งได้เป็นนายฮ้อยต้อนวัว ควาย หมู เทียวขายตามจังหวัด ใกล้เคียงกับบ้านเกิด จนต่อมาได้รับหน้าที่เป็นหัวหน้านายฮ้อย พาคณะนายฮ้อยต้อน สัตว์ไปขายถึงกรุงเทพฯ โดยอาศัยการเดินทางด้วยเท้ารอนแรมหลายเดือน การเป็นหัวหน้านายฮ้อยได้แสดงถึงความสามารถเฉพาะตัวของท่าน เช่น จดจำ ชำนาญ ภูมิรู้ทางดีหนึ่ง มีความสามารถอาจหาญป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิด กับลูกน้องหนึ่ง มีคุณธรรมมีศีลธรรม รักษาคำสัตย์ มีความยุติธรรมหนึ่ง เป็นต้น การที่ท่านได้ท่องเที่ยวค้าขายไปในต่างถิ่นหลายที่ มีประสบการณ์นำความเจริญ เข้าสู่หมู่บ้าน จนเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในตำบล เป็นที่เชิดหน้าชูตาของพ่อแม่ เมื่อถึงกาลอันควรพ่อแม่จึงได้ไปสู้อนางสาวเลา จัดพิธีแต่งงานให้มีครอบครัว เมื่อท่านอายุได้ ๒๕ ปี (๒๔๖๘) ครั้นนางเลาตั้งครรภ์แล้ว ได้เกิดป่วยอย่างหนัก สุดที่จะรักษาชีวิตไว้ได้ ในที่สุดนางเลาพร้อมบุตรในครรภ์ได้เสียชีวิตลง การสูญเสียภรรยาสุดที่รักพร้อมลูกในครรภ์ครั้งนี้ ทำให้ท่านรู้สึกว่าได้หมดสิ้น ทุกอย่างที่เคยหวังและตั้งใจ เพราะตลอดเวลาได้ตรากตรำทำงานหนักเพื่อเมียและลูก นี้เองเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านนึกถึงพระพุทธศาสนา มีผู้เฒ่าผู้แก่บอกอยู่เสมอว่า "ไม่มีอะไรดีเท่ากับการบวชพระ" การออกบวชเป็นพระ จึงอยู่ในจิตสำนึกตลอดมา ด้วยจิตอันแน่วแน่ได้ตัดสินใจไปกราบลาพ่อแม่ ญาติพี่น้องพร้อมแจกจ่ายสมบัติ ทั้งหลายบรรดามีให้แก่ญาติพี่น้อง ทุกคนได้เห็นใจและไม่

คัดค้านลูกคนสุดท้องคนนี้ ทรัพย์สมบัติที่ท่านมอบให้ครั้งนี้ก็จะเก็บรักษาไว้ เมื่อวันใด ท่านสึกออกมาก็จะคืนให้ ทุกคนต่างคิดว่า การออกบวชเป็นทางออกที่ดีสำหรับบุคคลที่ประสบเคราะห์กรรมเช่นนี้

ชีวิตสมณะ การแสวงหาธรรมและปฏิบัติ

เมื่อด่านตัดสินใจออกบวช สิ่งแรกที่ท่านคิดถึง คือ เลี้ยวฮัก ซ้อมี ขณะนั้นไปบวชเป็นสามเณรอยู่กับอาจารย์วานคำ วัดบ้านบึงทวย อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร สามเณรมี (ภายหลังได้บวชเป็นพระ) ก็ได้ฟังเรื่องราวชีวิต ของเลี้ยววงมา แล้วแนะนำให้เข้ามาบวช ในที่สุดท่านจึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ มหานิกาย มีอาจารย์โท เป็นพระปูชณีย์ (ไม่ทราบวันเดือนปีที่บวช) เมื่อบวชแล้วพระภิกษุของมาก็เดินทางกลับไปจำพรรษาที่วัดบ้านตองโขบ ซึ่งไม่มีการศึกษาเล่าเรียน ไม่มีการปฏิบัติ ได้แค่ท่องสวดมนต์ไหว้พระ ซึ่งยังไม่ถูกใจ จึงเดินทางไปจำพรรษาที่วัดบ้านบึงทวย ไปอยู่กับพระอาจารย์วานคำ ซึ่งพระมี (เลี้ยวฮัก) อยู่วัดนี้ด้วย อยู่วัดนี้ได้ไม่นานด้วยความคิดว่าตนเองไม่ได้สิ่งที่ประสงค์ จึงเข้าไปปรึกษากับพระมี ซึ่งเป็นพระเดินธุดงค์ที่หาตัวจับยาก เคยธุดงค์ไปลาว พม่า และไทยหลายแห่ง มาแล้ว พระมีได้เล่าว่า เคยได้รับข่าวจากชาวบ้าน พุดถึงเกียรติคุณของหลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต เป็นพระที่ประพฤติปฏิบัติชอบมีผู้ประพฤติปฏิบัติตามมากมาย ทำให้ พระกงมาสนใจ

ต่อมาได้มีตาปะขาว ชื่ออาจารย์แสน ซึ่งได้รับการอบรมการปฏิบัติธรรม จากหลวงปู่มั่น ได้เดินทางมาถึงบ้านคำข่า (ใกล้บ้านบึงทวย) พระกงมาจึงเดินทาง ไปพบและขอฟังธรรมที่เรียนมาจากหลวงปู่มั่น จนเกิดความซาบซึ้ง จึงถามถึงที่อยู่ของหลวงปู่ จนทราบว่าขณะนั้นท่านพระอาจารย์มั่น ฐริทตฺโต อยู่ที่บ้านสามผง ดงพะเนา อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ท่านตัดสินใจต้องไปพบให้ได้ จึงเดินทางกลับวัด ชวนพระมี เลี้ยวฮัก เข้ากราบลา พระอาจารย์วานคำ แห่งวัดบ้านบึงทวยผู้เป็นอาจารย์ แม้จะเสียดายศิษย์ทั้งสอง แต่จำเป็นต้องขอมอนุญาตให้ไปตามประสงค์ พระคุณเลี้ยวฮัก ออกเดินทางด้วยเท้าเปล่า ผ่านป่าดงพงพี พบสิ่งที่น่าสะพรึงกลัว ทั้งสองต่างมีประสบการณ์ จึงไม่หวาดหวั่น มีจุดหมายปลายทาง คือ หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต เวลา

ผ่านไป ๒ วัน ๒ คืน ก็ลุถึงปลายทาง ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นมากแล้ว ณ บ้านสามผง ดงพะเนา มีผู้ปฏิบัติธรรม กำลังนั่งสมาธิ หลวงปู่มั่น นั่งบนอาสนะสั่งสอนอยู่พอดี ทั้งสองท่านก็หมอบเข้าไป นมัสการแล้วนั่งฟังธรรม เมื่อท่านแสดงธรรมจบ จึงได้เข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์ ขอปฏิบัติธรรม หลวงปู่มั่น ได้รับตัวไว้เป็นศิษย์ตั้งแต่นั้นมาซึ่งตรงกับ พ.ศ. ๒๔๖๕ เมื่อหลวงปู่มั่น รับตัวเสียอีกทั้งสองท่านไว้เป็นศิษย์แล้ว นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ ที่ หมู่บ้านสามผง ดงพะเนา เป็นหมู่บ้านที่อยู่กลางป่าดงดิบ เป็นป่าทึบดงใหญ่ มีสัตว์ร้ายชุกชุม เช่น เสือ ช้าง งูเห่า งูจงอาง หมี วัว กระทิง เป็นต้น ไม่ค่อยมีคนเดินผ่าน เพราะกว่าจะผ่านดงนี้ไปได้ต้องใช้เวลาเดินถึง ๓ วัน ๓ คืน ท่านเสียอีกทั้งสองได้อยู่ปฏิบัติธรรมโดยมีพระอาจารย์มั่น เป็นผู้ชี้แนะสั่งสอน จนจนจะเข้าพรรษา พระมีเสี่ยวของพระกงมาได้อำลากลับ ไปจำพรรษาที่ วัดบ้านบึงทวยตามเดิม ส่วนท่านกงมาก็ยังสามารถอยู่จำพรรษา ในป่าดงนี้ได้ต่อไป โดยการมาขอรับฟังโอวาทจากหลวงปู่มั่นอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ในขณะที่ปฏิบัติธรรมอยู่ในป่าดง ท่านมีความรู้สึกว่ พระพุทธเจ้าท่านวิเศษเหลือเกิน เพียงนึกเช่นนี้ ก็ทำให้อาหาญ ไม่รู้สึกเกรงภัยใดๆ ได้สละชีวิตเพื่อการปฏิบัติธรรม จนเป็นเหตุให้หลวงปู่มั่นทုံมเทศความรู้ในด้านปฏิบัติให้อย่างเต็มความสามารถ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ พระอาจารย์กงมาได้เดินทางติดตามหลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต ซึ่งเดินทางไปส่งโยมมารดาที่จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อเดินทางถึงจังหวัดอุบลราชธานีแล้ว ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๑ เวลา ๑๔.๔๐ น. พระอาจารย์กงมา และ พระอาจารย์ดี ซึ่งเป็นพระสงฆ์ฝ่ายมหานิกายก็ได้รับสวดอัญตติ แปรมาเป็นฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ที่ วัดบูรพา อำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี ท่านทั้งสองได้ฉายาใหม่ว่า จิรปุณฺโญ และชมฺมธโร ตามลำดับ โดยมี พระปัญญาพิศาลเถร (หนู) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์เพ็ง เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ภายหลังบวชเป็นพระธรรมยุติแล้ว ท่านพระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโญ ได้ท่องเที่ยวบำเพ็ญธรรม อบรมสั่งสอนไปตามสถานที่ต่างๆ ดังนี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ รุดงค์ไปจำพรรษาที่บ้านหัววัว จังหวัดยโสธร ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ไปจำพรรษาที่บ้านเหล่างา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ไปจำพรรษาที่บ้านท่อม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ไปจำพรรษาที่ภูระงำ อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ไปจำพรรษาที่วัดป่าสาละวัน อำเภอเมือง จังหวัด

นครราชสีมา และ ในปีนี้ ท่านได้สร้างวัดสว่างอารมณ์ บ้านใหม่ตำโรง อำเภอสีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา ได้สั่งสอนชาวบ้าน ซึ่งมักมีการลักขโมย มั่วสุมการพนัน แดกสามัคคี มาฝึกกันด้วยอุบายธรรม เป็นผลให้ชาวบ้านหันหน้าเข้าหาธรรม ขจัดความเลวร้ายทั้งหลายให้หมดไป จนชาวบ้านเลื่อมใสสร้างศาลาปฏิบัติธรรมถวาย จนกลายมาเป็น วัดสว่างอารมณ์ดังกล่าว ณ วัดแห่งนี้ ท่านก็ได้รับเด็กชายวิริยงค์ บุญทิพย์กุล (พระอาจารย์วิริยงค์ หรือ ท่านเจ้าคุณพระญาณวิริยาจารย์ วัดธรรมมงคล ซอยปทุมวิภา สุขุมวิท ๑๐๑ อำเภอพระโขนง) เป็นศิษย์ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ พร้อมด้วยคณะมี พระอาจารย์ปาน พระอาจารย์เจียบ สามเณรวิริยงค์ บุญทิพย์กุล ออกชุดงค์ไปภาคตะวันออก เข้าพักปฏิบัติธรรมที่วัดคลองบางกุ่ม ของ พระอาจารย์สี (วัดอโศการาม) ไม่นานก็เดินทางไปอยู่บ้านนายายอาม ตามคำนิมนต์ของ ขุนภูมิ นายอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี หมู่บ้านดังกล่าวโจรผู้ร้ายชุกชุม คนขาดศีลธรรม นายอำเภอปราบไม่สำเร็จ ภายหลัง ท่านเข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน ได้สั่งสอนศีลธรรมและธรรมปฏิบัติ ทำให้คนรู้จัก บาปบุญคุณโทษมีศีลธรรม มีความรักสมัครสมานช่วยเหลือกันและกัน เมื่อทุกอย่างเรียบร้อย ท่านก็เดินทางกลับมายังวัดคลองบางกุ่ม ด้วยความอาลัย เสียหายของชาวบ้านนายายอามเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาชาวบ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ได้เห็นพ้องกันสร้าง วัดขึ้นในหมู่บ้าน พอได้ข่าวว่า พระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ ผู้เป็นศิษย์ของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้มาจำพรรษาอยู่ที่วัดคลองบางกุ่ม จึงได้แต่งตั้งตัวแทน ๕ คน เดินทางมานิมนต์ให้ท่าน ไปจำพรรษาที่บ้านผู้มานิมนต์คนหนึ่งจำนวน ๕ คน ได้นมัสการท่านว่า เมื่อวันก่อนที่จะมานิมนต์นี้ ได้ฝันว่าได้ช่างเผือกที่มีรูปร่างสวยงามมาก หาที่ติมิได้เลย จำนวนสองเชือก ซึ่งเป็นนิมิตที่ดี พระอาจารย์กงมาได้ฟังเช่นนั้น ก็เห็นว่าเป็นมงคล จึงรับนิมนต์ ดังนั้นในวันแรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๕ ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ท่านพร้อมด้วย สามเณรวิริยงค์ก็ได้ออกเดินทางไปยังหมู่บ้านหนองบัวยังความปีติมาให้แก่ ชาวบ้านแถบนั้นยิ่งนัก ท่านได้แสดงธรรมสั่งสอนชาวบ้าน เชิญชวนให้ทุกคนนั่งสมาธิ บำเพ็ญกรรมฐาน ประชาชนต่างก็เลื่อมใสในจริยาวัตรของพระสมณะทั้งสองอย่างมาก หลังไหลกันมาฟังธรรม และต่างได้พร้อมใจกันสร้างเสนาสนะถวายได้ให้ชื่อว่า วัดทรายงาม

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ และ ๒๔๘๒ มีผู้นำเรื่องไปทูลฟ้องสมเด็จพระสังฆราช เจ้ากรมหมื่นวชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศวิหาร ว่า พระอาจารย์กงมา ปฏิบัติผิดพระวินัยหลายเรื่อง เช่น พระอาจารย์กงมาสะพายบาตรเหมือน พระมหานิกาย พระอาจารย์กงมาเทศน์แปลหนังสือผิด ไม่ถูกต้องตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระองค์นั้น เสด็จไปทอดพระเนตรวัตรปฏิบัติของพระอาจารย์กงมาเองถึงในป่า จนประจักษ์ด้วยพระองค์เอง แล้วตรัสว่า การสะพายบาตรอย่างนี้ ก็เหมือนกับอุ้ม ไม่ผิดวินัยหรอก กลับเรียบร้อยดีด้วย ส่วนเรื่องแสดงธรรมนั้น ทรงตรัสชมเชยด้วยซ้ำว่า เทศน์เก่งกว่ามหาเปรียญ ๕ ประโยคเสียอีก นอกจากนี้ยังมีผู้ไปทูลฟ้องสมเด็จพระสังฆราชว่า เวลาไปธุรดงค์ พระอาจารย์กงมา ทำตัวเป็นผู้วิเศษ แจกของขลังให้กับประชาชน หลงไปในทางผิด ทำให้สมเด็จพระสังฆราชขอออกธุรดงค์กับท่านอาจารย์กงมา เพียงสองต่อสอง และทรงขอร้องไม่ให้บอกใครว่าเป็นสมเด็จพระสังฆราช จากนั้นพระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ ได้พาสมเด็จพระสังฆราช ออกเดินธุรดงค์ไปยังสถานที่ต่างๆ ที่ท่านเคยออกธุรดงค์มาแล้ว วันหนึ่งได้ไปปักกลดพักอยู่ที่เชิงเขาสระบาป เกิดลมพายุฝนตก กลดไม่สามารถป้องกันน้ำฝนได้ อนึ่ง การปักกลดของพระธุรดงค์ก็ต้องอยู่ห่างกัน พอสมควร สมเด็จพระสังฆราชทรงเปียกปอนไปหมด ส่วนพระอาจารย์กงมา ก็นั่งตากฝนแต่บริขานไม่เปียก เมื่อฝนหยุด ท่านก็ครองผ้าเข้าเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช ทำให้เกิดความฉงน สมเด็จพระสังฆราช จึงตรัสถามว่า ทำไมจึงไม่เปียก ได้รับคำตอบว่า มีคาถาดี ภายหลังเสด็จกลับ จากเดินธุรดงค์สู่วัดทรายงามแล้ว สมเด็จพระสังฆราชจึงตรัสถามสามเณรวิริยงค์ จึงได้ทราบว่าเป็นเวลาฝนตก พระองค์ต้องเก็บของทั้งหมดใส่ลงไปในบาตร แล้วปิดฝาบาตรให้สนิท ถึงตอนนี้ทำให้สมเด็จพระสังฆราชทรงเข้าใจซัดว่า คาถาดีป้องกันฝนได้ นั่น คือ อย่างนี้เอง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหมื่นวชิรญาณวงศ์ ทรงตรัสชมเชยการออกธุรดงค์ และการปฏิบัติกรรมฐานของพระอาจารย์กงมาว่า ได้ให้ประโยชน์อย่างมาก การออกธุรดงค์และการปฏิบัติเช่นนี้ ถ้าทำกันมากๆ จะทำให้ พระศาสนาเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระองค์ยังได้ให้ความคุ้มครอง สรรเสริญ พระอาจารย์กงมา จิรปุณฺโณ ด้วยดีโดยตลอดมา และต่อมาพระอาจารย์กงมา ได้สร้างวัดเขาน้อย ท่าแฉลบ ตามข้อชี้แนะของสมเด็จพระสังฆราช ก่อนเสด็จกลับกรุงเทพฯ ปัจจุบันได้เป็นวัดที่มั่นคงถาวร ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ท่านได้ทำการอุปสมบท

แก่สามเณรวิริยงค์ บุญที่ยู่กุล เป็นพระภิกษุวิริยงค์ สิรินุชโร และในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ท่านได้ชวนพระวิริยงค์ ออกธุดงค์ จากวัดทรายงาม จังหวัดจันทบุรี เพื่อไปนมัสการ และศึกษาธรรมจาก หลวงปู่มั่น ฐริทตฺโต โดยเดินเท้าเปล่า ผ่านอำเภอชะบาม กิ่ง อำเภอกำแพง อำเภอบึงนาราง ไปจนหมดเขตไทย แต่ละแห่งล้วนเป็นป่าดงดิบ มี สัตว์ป่าที่ดุร้าย ไข้ป่ารุนแรง มีอสรพิษมากมาย แต่ทั้งสองอาจารย์กับศิษย์ ก็สามารถ ผ่านฟันฟันนั้นๆ ไปได้อย่างปลอดภัย จากนั้นก็เข้าธุดงค์สู่เขตประเทศเขมร ผ่านบ่ ุโพลิน พระศุบอง มงคลบุรี ศรีโสภณ แล้วเข้าสู่เขตประเทศไทย ด้านอำเภอรัฐ ประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี (ขณะนั้นเป็นจังหวัดรัฐประเทศ) พักปักกลดที่ บ้าน หนองแวง ธุดงค์ต่อมา ผ่านบ้านตาตอตัน ข้ามเขาสูงใหญ่ เดิน ๑ วันเต็ม ผ่านบ้านกุด โบสถ์ ถึง ถ้ำวัวแดง กิ่งอำเภอท่าแซะ จังหวัดนครราชสีมา ถ้ำวัวแดง เป็นเทือกเขา ใหญ่ ถ้ำนี้ คนโบราณเกรงกลัวมาก โดยรอบถ้ำเป็นป่าทึบ ต้นไม้ใหญ่หนาแน่น สัตว์ ป่าพวกเสี้ยมชุกชุม ภายในถ้ำวัวแดงแห่งนี้ มีเสียงประหลาดน่ากลัวเกิดขึ้นอยู่เสมอ ท่านพระอาจารย์กงมาได้เล่าว่า เสียงน่ากลัวและแปลกประหลาดทั้งหลาย เกิดขึ้น มัน จะมาทำลายจิต ฉะนั้น ต้องทำจิตให้เป็นสมาธิ คือ ตั้งมั่น ใน อารมณ์เดียว ไม่เสั่ย้าย ไปมา ถ้าจิตไม่แน่วแน่จะเกิดความกลัวทำให้เกิดเป็นบ้าได้ เมื่อท่านอยู่ปฏิบัติธรรม ณ ถ้ำวัวแดงเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ก็ได้เดินธุดงค์มุ่งสู่ จังหวัดสกลนครพร้อมด้วยพระ วิริยงค์ผู้เป็นศิษย์ โดยผ่านดงพญาเย็น นครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี จนกระทั่งถึง จุดหมาย คือ จังหวัดสกลนคร โดยใช้เวลาดำเนิน ๓ เดือน จาก วัดทรายงาม จังหวัด จันทบุรี ถึง จังหวัดสกลนคร พระอาจารย์กงมาได้ นำพระวิริยงค์เข้านมัสการและ ฝากไว้เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ท่านได้อยู่จำพรรษาที่หลวงปู่มั่น ได้รับอุปนิสัยธรรม ได้รับความสะดวกเป็นพิเศษ สถานที่ปฏิบัติธรรมนั้น เดิมเป็นเพียง สำนักชั่วคราว พระอาจารย์กงมาได้สร้างขึ้นใหม่จนเป็นวัดสมบูรณ์ ตั้งชื่อว่า วัดสุทธิ ธรรมาราม เมื่อออกพรรษาแล้ว หลวงปู่มั่นได้ออกธุดงค์ พระอาจารย์กงมาเห็นว่า วัดสุทธิธรรมาราม มีความวิเวกน้อย ไม่เหมาะแก่การอยู่ปฏิบัติธรรม ท่านจึงไป แสวงหาที่เหมาะสมว่า ท่านได้พบถ้ำเสือ บนเทือกเขาภูพานเห็นว่า มีความสงบวิเวกดี ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ ท่านจึงได้ขึ้นปักกลดที่ปากถ้ำเสือ บนเทือกเขาภูพาน นั้น ปฏิบัติธรรมเจริญวิปัสสนากรรมฐานต่อมา จนเสื่อที่เคยอาศัยอยู่ ณ ถ้ำแห่งนี้ ต้องหลีก

ทางให้ท่านอยู่ปฏิบัติ เพราะผู้เมตตาธรรมท่านไม่ได้ สถานที่แห่งนี้ ต่อมาพระอาจารย์
กงมาได้สร้างเป็นวัด ชื่อ วัดคอยธรรมเจดีย์ พุทธศาสนิกชนทั้งใกล้และไกล เมื่อได้
ยินกิตติศัพท์ของท่าน ต่างหลั่งไหลมาฟังธรรม ปฏิบัติธรรม ณ สถานที่แห่งนี้ไม่ขาด
สายตลอดมา ณ วันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ ได้มรณภาพ
ด้วยอาการสงบได้นำความเศร้าโศกมาสู่บรรดาศิษยานุศิษย์และชาวพุทธเป็นอันมาก

ถวายเพลิงศพท่านในวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ ณ วัดคอยธรรมเจดีย์

เทือกเขาภูพาน จังหวัดสกลนครสิริรวมอายุได้ ๖๐ ปี ๑๑ เดือน ๑๑ วัน

ธรรมโอวาท

หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ เป็นพระปฏิบัติธรรมตามแนวของหลวงปู่มั่น ธรรม
โอวาทมีดังนี้ ๑. คำว่าทุกข์ แม้จะนึกเดี๋ยวก็ไม่เคยมีสัตว์โลกใครรัก ชอบ และ
ปรารถนา ต่างก็กลัวและขะเขย่งกันมาแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว แต่หากจะมีก็อาจได้พบ
เห็นในสมัย ปัจจุบัน เพราะศีลธรรมที่เคยให้ความร่มเย็นแก่โลกตลอดมา กำลังถูก
ตำหนิ ลบล้างด้วยความคิดของคนในปัจจุบัน โดยเห็นว่า ศีลธรรมที่ร่มเย็นเป็นของ
เก่าก่อน กลับคร่ำครึ ล้าสมัย ความสุขที่เคยได้รับเป็นสันดาร จนลืมทุกข์ทรมานแต่
ก่อนเก่าไปสิ้น ๒. เราจะกลัวเสือ หรือ เราจะกลัวกิเลส กิเลสมันทำให้เราตาย นับภพ
นับชาติไม่ถ้วน แต่เสือตัวนี้ มันทำให้เราตายได้หนเดียว ๓. อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา...
อนิจจัง...ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ไม่สามารถจะอยู่คงทนต่อไปได้ ย่อมดับย่อมสลาย
ไปตามกาล พระพุทธองค์ตรัสว่า ไม่เที่ยงแท้แน่นอนไปได้... ทุกขัง...เมื่อมีสิ่งที่เกิด
ขึ้นมาในโลก แล้วเข้าไปยึดถือว่าเป็นตัวตนของเรา ของเขา ยามจากไป ยามดับไป
สลายสิ้น สิ่งที่เราที่พอใจนั้นแหละ พระพุทธองค์ตรัสว่า เป็นทุกข์อย่างยิ่ง... อนัตตา...
ความจริงในโลกนี้ มันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมันเอง ไม่มีใครไปต่อเสริมเติมแต่ง
ได้ ถึงอย่างไรก็ยังเป็นธรรมชาติ แม้ร่างกายเรานี้จะยึดตัวตน ว่า เป็นของเราของเรา
ไม่ได้ เพราะเขาเป็นเพียงธาตุๆ หนึ่งที่ประชุมกันเข้าเท่านั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า
ไม่ใช่ตัวตน สัตว์ บุคคล เรา เขาทั้งสิ้น ๔. การประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อความบริสุทธิ์
หรือ ไม่บริสุทธิ์ เป็นของเฉพาะตน คนอื่นทำให้ไม่ได้ เราต้องปฏิบัติให้รู้ยิ่ง เราต้อง
อาศัยในสิ่งเหล่านี้ เพื่อจิตเข้าสู่สมาธิ จิตสงบอยู่ในอารมณ์ มาเป็นพยานขององค์

วิปัสสนา ให้เห็นชัดแจ้ง เป็นความสว่างของ ปัญญา ผู้บริสุทธิ์ได้ ต้องอาศัยปัญญา
นี้เอง ทั้งนี้ วิปัสสนาปัญญา จึงต้องยึดเอาตัว สังขารเรานี้เป็นพยานในการปฏิบัติ จึง
จะรู้แจ้ง อย่างมองไปนอกตัว เหตุอยู่ที่นี้ ๕. ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ ล้วนเป็นเพื่อเกิด แก่
เจ็บ ตาย ด้วยกัน ทั้งหมดทั้งสิ้น ทุกชีวิตเกิดมามีกรรมเป็นของๆ ตน นอกจากนี้
หลักธรรมที่หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติและสอนธรรมเป็น
หลักธรรมที่หลวงปู่มั่น ฐิริทฺตฺโต ได้วางเอาไว้ หลวงปู่กงมา ก็จดจำได้อย่างขึ้นใจ คือ
ธรรมะ ๑๑ ประการ ได้แก่ ๑. การปฏิบัติทางใจ ต้องถือการถ่ายถอนอุปาทานเป็นหลัก
๒. การถ่ายถอนนั้น ไม่ใช่การถ่ายถอนโดยไม่มีเหตุ ไม่ใช่ทำเฉยๆ ให้มันถ่ายถอนเอง
๓. เหตุแห่งการถ่ายถอนนั้น ต้องสมเหตุสมผล เย ชมฺมา เหตุปฺปภฺวา เตถฺ ฺเหตฺ ฺตถาค
โธ เตสฺสจฺ โย นิโรธฺ จ เอวฺ วาที มหาสมโณ ธรรมทั้งหลายเกิดจากเหตุ ธรรมทั้งหลาย
ดับไปเพราะเหตุ พระมหาสมณะมีปกติ ตรัสอย่างนี้ ๔. เพื่อให้เข้าใจว่า การถ่ายถอน
อุปาทานนั้น มิใช่มีเหตุ และไม่สมควรแก่เหตุ ต้องสมเหตุสมผล ๕. เหตุได้แก่
สมมติบัญญัติขึ้น แล้วหลงตามอาการนั้น เริ่มต้นด้วยการสมมติ ตัวของตนก่อน พอ
หลงตัวของเราแล้ว ก็ไปหลงคนอื่น หลงว่าเราสวย แล้วจึงไปหลงผู้อื่นว่าสวย เมื่อ
หลงตัวของตัวและผู้อื่นแล้ว ก็หลงวัตถุข้างนอกจากตัว กลับกลายเป็น รากะ โทสะ
โมหะ ๖. แก่เหตุต้องพิจารณากรรมฐาน ๕ คือ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ด้วยสามารถ
แห่งกำลังของสมาธิ เมื่อสมาธิขั้นต่ำ การพิจารณาก็เป็นญาณขั้นต่ำ เมื่อเป็นสมาธิ
ขั้นสูง การพิจารณาเป็นญาณขั้นสูง แต่อยู่ในกรรมฐาน ๕ ๗. การสมเหตุสมผล คือ
คนที่ไหนก็ต้องเกาที่นั่น จึงจะหายคัน คนติดกรรมฐาน ๕ หมายถึง หลงหนังเป็น
ที่สุด เรียกว่าหลงกันตรงนี้ ถ้าไม่มีหนัง คงจะวิ่งกันแทบตาย เมื่อหลงกันที่นี้ ก็ต้องแก้
กันที่นี้ คือ เมื่อกำลังสมาธิพอแล้ว พิจารณาก็เห็นความจริง เกิดความเบื่อหน่ายเป็น
วิปัสสนาญาณ ๘. เป็นการเดินตามอริยสัจ เพราะเป็นการพิจารณาตัวทุกข์ ดังที่ พระ
พุทธองค์ ตรัสว่าชาติปิทุกข์ฺ ขราปิทุกข์ฺ พยาธิปิทุกข์ฺ มรณํปิทุกข์ฺ ใครเกิด ใครแก่
ใครเจ็บ ใครตาย กรรมฐาน ๕ เป็นต้น ปฏิสนธิเกิดมาแล้ว แก่แล้ว ตายแล้ว จึงได้ชื่อว่า
พิจารณากรรมฐาน ๕ อันเป็นทางพ้นทุกข์ เพราะพิจารณาตัวทุกข์จริงๆ ๙. ทุกขสมุทัย
เหตุเกิดทุกข์ เพราะมาหลงกรรมฐาน ๕ ยึดมั่น จึงเป็นทุกข์ เพื่อพิจารณาก็จะได้
เพราะเห็นตามความเป็นจริง สมคำว่า รูปสฺสมีปี นิพฺพินฺนฺตติ เวทนายปี นิพฺพินฺนฺตติ

สยัญยาปิ นิพฺพินฺหฺตติ สงฺขารปิ นิพฺพินฺหฺตติ วิญญฺญาณสฺสมีปิ นิพฺพินฺหฺตติ เมื่อเปื้อน่าย
ในรูป (กรรมฐาน ๕) เป็นต้น แล้วก็คลายความกำหนัด เมื่อเราพ้นเราก็ต้องมีญาณ
ทราบชัดว่าเราพ้น ๑๐. **ทุกขนิโรธ** ดังทุกข์ เมื่อเห็นกรรมฐาน ๕ เปื้อน่ายได้จริง ชื่อ
ว่าดับอุปาทานความยึดมั่นถือมั่น เช่นเดียวกับท่านสามเณรสมณะ ศิษย์ของท่าน
อนุราช พอปลงผมหมดศีรษะก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ๑๑. **ทุกขคามินีปฏิบัติ** ทาง
ไปสู่ที่ดับ คือ การเป็นปัญญาสัมมาทิฐิ ปัญญาเห็นชอบเห็นอะไร เห็นอริยสัจ ๔ ได้แก่
ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค การเห็นจริง แจ่มแจ้งชัดด้วยสามารถแห่งสัมมาทิฐิ ไม่หลง
คติสุข มีสมาธิเป็นกำลัง พิจารณากรรมฐาน ๕ ก็เป็นองค์มรรค

ปัจฉิมบท

หลวงปู่กงมา จิรปุญฺญโธ เป็นนักต่อสู้ชีวิต ต่อสู้กับกิเลส เมื่อยังเป็นฆราวาส ก็
เป็นฆราวาสที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์ มีคุณธรรม เมื่อพบ เคาระห์กรรม ก็รู้จัก
เลือกสรรสาระให้กับชีวิต ถือเพศเป็นบรรพชิตที่น่าเคารพนับถือ ทั้งในคราวของ
พระสงฆ์ฝ่ายมหานิกายและธรรมยุติกนิกายได้ห่มเทศาภิบาลให้กับ การประพฤติปฏิบัติ
จนมีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ มีพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ศรัทธา
เลื่อมใสในปฏิบัติ ทำให้เกิดวัดอันเป็นสถานปฏิบัติธรรมขึ้น ในวงของพุทธศาสนา
มากมาย เกิดมีผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามหลักโอวาท ของท่านสืบมาจนถึงทุกวันนี้
โดยไม่ขาดสาย ท่านได้ชื่อว่า เป็นพระสุปฏิบัติ อุษุปฏิบัติ ญายปฏิบัติ สามิบัติปฏิบัติ...
และเป็นโลกปุญฺญเขต อย่างแท้จริง